

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De Obligatione Matrimoniali secundum Legem Naturae

Wernher, Johann Balthasar von

Lipsiae, 1698

§. XX

urn:nbn:de:bsz:31-102612

Etum malitiosè lædit & ad standum conventis primariis inidoneam atque ineptam reddit. Sola autem morum importunitas atque scævitia sufficiens ad solvendum matrimoniale vinculum non est, sed illud efficit, ut consuetudinem quotidianam atque familiarem intermittere ad tempus, dum reliqua interim officia conjugalia continuantur, possint. Et plerumque est, quod sibi imputet, si antequam uxorem duceret, mores foeminae non sollicitus exploravit. Quamvis ob hanc negligentiam non judicemus, eum poenâ dignum cum *Spartanis*, ut quorum *Lex*, memorante *Stobæo*, *serm. 67. malebat*, statuit primam non dacenti uxorem, alteram serò ducenti, tertiam & gravissimam illi, qui malam duxerit.

§. XX.

Diversus autem ab hisce abit *Pufend. d. 7. N. & G. L. VI. L. §. 22.* negans, salvo pacto primario atque essentiali matrimonii, secundarium violari posse, propterea, quod non sit probabile ad hoc debetum (procreationem sobolis) sese sat commodam prebiturum, cuius conversatio fuit intolerabilis, aut aliquom non penitus aversatur an corpus, in quo tam terribis hospes stabulatur, cum nemo optet prolem tollere ex ea, quam odit. Atque hinc negat, duplex pactum in matrimonio subesse; & potius uno eodemque pacto & de procreatione sobolis & facili sœvique consuetudine conveniri, hæcque duo ita in se velut implicita esse, ut cum uno alterum quoque sibi abrumpi videatur. Nullum autem Magnum illud Ingenium assertionis hujus suarationem sufficientem affert. Ut enim facile largiar, probabile esse, non satis sœviam futuram esse copulam cum ea, cujus mores alias difficiles & importuni sunt; tamen cum peragi nihilominus copula, adeoque liberorum procreatio obtineri queat, certissimum est, deficere hic justam divortii causam. Voluptas enim & comeditas in producendâ sobole ad essentialiam matrimonii non pertinent. Ex quo liquet, separationem conjugum quoad thorum & mensam, manente vinculo matrimoniali, fieri in perpetuum non posse; quia matrimonium sine morali facultate corporibus ad sobolis procreationem utriusque utendi intelligi non potest. Dixi autem notanter: *in perpetuum*. Nam ad modicum tempus, quod veluti sit resipiscendi & ad saniores mores redeundi spatium, fori omnino

minò potest. Neque enim ad quemvis impotentem præcipitis a-
nimi impetum, utut consuetudinem conjugalem aliquantum impe-
diat, conjugium continuò dissolvendam est, sed mitiori viâ vulneri-
ren. e. lium quærendum. Atque hæc ad expediendam divortiorum
materiam secundum Jus N. sufficiant. Contra quæ obijci quæ pos-
sunt, facili negotio discutientur. Nimirum primò videtur conju-
gium mutuò utriusque conjugis consensu dissolvi posse, propterea,
quòd & per solum consensum constituitur; Nihil autem tam natura-
le, quàm eodem genere quidvis dissolvi, quò colligatum est, vid.
l. 36. ff. d. R. J. Id enim ad tale negotium non extendendum, quòd
arctissimam vitæ consuetudinem concernit, & à quò recedendi pro-
miscua licentia familiis & decori publ. est noxia. Conf. *Valer. Max.*
L. II. c. 9. §. 2. Unde prudenter *Romulus* post conditam urbem Ro-
mam lege cavuit, ut matrimonium per confarreationem contractum
perpetuum & individuum esset: Id enim utrumque conjugem
ad officium suum adigebat, quòd uberius exequitur *Dionys. Ha-
licarn. L. II.* Nec est, quòd ex natura societatis facilitatem sol-
vendi matrimonii evincere coneris, quasi quemadmodum socio,
dummodo sine alterius præjudicio fiat, à societate recedere, quan-
docunque velit, licet, vid. *l. 14. ff. pro soc.* ita etiam conjugibus in-
tegrum sit, à societate conjugali pro arbitrio recedere. Non enim
benè hæc cohærent. Si enim id inferis, posse conjugem se ab alte-
rò invitò separare, nexum desidero; cum sine alterius, illius nem-
pe partis, quæ renititur, præjudicio, suscipi separatio hæc non possit.
Sin autem utriusque consensu dissolutionem fieri posse existimas;
non animadvertis, disparem, ut suprâ dixi, esse societatis matrimo-
nialis ab aliis societatibus naturam, utpote quæ divitiarum compa-
randarum gratiâ iniri solent; cum illa è contrario ad arctissimam
vitæ consuetudinem & reciprocam corporum conjunctionem fa-
ciendam dirigatur, cujus denegandæ, ut diximus, promiscua licen-
tia cum familiarum, tum Reipubl. etiam decorem convellit. Unde
inter depravatorum Romanorum morum rationes rectè *Pufendor-
fius d. J. N. & G. L. VI. c. 1. §. 20. pag. 869.* hanc præcipuo loco po-
nit, quòd pro arbitrio ferè levi aut nulla de causa divortium facere
licuerit, quòd, si utriusque consensu contingeret, bonâ gratiâ fieri
dice-

E

dice-

dicebatur; De quo Seneca de Benef. lib. III. c. 6. Numquid jam al-
la repudiis erubescit; postquam illustres quaedam atque nobiles furni-
na non consulum numero, sed maritorum annos suos computant, &
exiunt matrimonii causa, nubunt repudiis. Et idem illa stris Aator
inter signa barbariei Saracenorum hoc etiam recte numerat, quod u-
xores illis mercenariae conductae ad tempus ex pacto; atque ut sit spe-
cies matrimonii, dotis nomine futura conjux tabernaculum of-
fert marito, post statum diem, si id elegerit, ducessura; quae
habet Ammian. Marcellin. lib. XIX. c. 3. Eadem de Belgis in Japo-
nia ex Bern. Varen. Japon. c. 13. Persis, ex Olear. Itiner. Pers. lib. 5.
cap. 22. & Petro de Valle, Itin. part. 2. epist. 17. aliisque idem Pufend.
§. c. memorat.

§. XXI.

Apparet autem ex dictis, quod ob memoratas causas non so-
lum ἀποπομπή, sed etiam ἀπόλειψις possit fieri, h. e. non solum ma-
ritus uxorem possit dimittere, sed etiam uxor a marito discedere;
ita enim vocabant Graeci, vid. Pufend. loc. cit. §. 22. Utrinque enim
fidem conjugalem promittunt; & pari ratione pacta matrimonialia
ineunt; par itaque etiam utriusque erit conditio, & proinde easdem
quoque utrinque divortium causas agnoscat. Recte Plutarcho in
Romulo lex illa *dura* audit, quae marito licentiam concedit, uxorem
repudiandi, non autem uxori potestatem derelinquendi maritum
tribuit. Et Euripid. Andromach. Idem jus habet vir & mulier in-
juriā affecta a viro; sic etiam vir, cum habet in adibus uxorem impu-
dicam. Et huic quidem viro magnum robur est in manibus. Huic
verò mulieri in parentibus & amicis res sunt posita. Gregorius Nazi-
anzenus ait: *Ἦὼς ἀπειρεῖς, ἢ ἀντεῖς φέρεις? Quomodo exigit &
non rependis? Lactant. Lib. Institut. XI. c. XXIII. Non sola mulier
adultera est, quae habet alium; maritus autem etiam si plures habeat,
a crimine adulterii solutus est. Conf. Pufend. c. 1. Selden. d. J. N.
& G. l. 11. & Charron. dela Sageſſe l. 1. c. 46. n. 12. Recte autem mo-
net Pufendorffius memorato loco, quod cum in statu civitatis mari-
tus vel uxor divortium suscipere cupit, non id privata, sed publica
autoritate, causā iudici denunciata, ejusque cognitioni & sententiae
relicta, facere debeat; nec sine ratione invalidum pronunciat ar-
gumen-*